

Goed lezen!

Op de NVON-site staat inmiddels een flink lijstje 'voorwoorden' voor NVOX. De veertig is inmiddels gepasseerd. Het leven begint bij veertig, dus vooruit. Schrijven is één, gelezen worden een ander. Voor beide is het nodig om over taalvaardigheden te beschikken, en die blijken in ons land voor verbetering vatbaar. In het achter ons liggende jaar is op allerlei manieren geprobeerd om het bewustzijn daarover te vergroten. Ook de NVON heeft gewerkt aan de opdracht van het ministerie van OCW om basisvaardigheden bij docenten beter onder de aandacht te brengen. Waarom wij? Het ontwikkelen van taalvaardigheid (lezen en schrijven) lijkt vooral de taak van basisscholen en talendocenten. Een veelgehoorde opvatting hierover is: beter lezen leer je door veel te lezen. Inderdaad: oefening baart kunst. Maar: ga je teksten dan ook beter begrijpen? Dat is zeer de vraag. Onderzoek wijst uit dat het begrijpen van teksten enorm geholpen wordt door kennis van het onderwerp. Die kennis hoeft niet noodzakelijkerwijs door lezen verkregen te zijn; wellicht dat die vaak juist *niet* door lezen verkregen is. Taalvaardigheid

ontwikkelt zich in samenhang met kennis over de werkelijkheid. Er is ook een trend om eenvoudige taal te gebruiken. Jip en Janneke kunnen ons echter tegenwerken wanneer we vakbegrippen vervangen door eenvoudige termen. Ervaringen, beelden en begrippen worden in ons hoofd een netwerk (schema) als kapstok om nieuwe kennis aan te verbinden. In het taalonderwijs moet de term 'werkwoord' kunnen functioneren als aanknopingspunt voor nieuwe kennis, bijvoorbeeld over het schrijven van een goede zin. Vervang je bijvoorbeeld 'werkwoord' door 'doe-woord', dan is dat de kapstokhaak geworden. We hebben het over geletterdheid: weten waarover het gaat. Veelvuldige versimpeling maakt dat we elkaar op enig moment kwijt raken. De basisvaardigheden zijn bedoeld om te kunnen communiceren, in gesproken en geschreven taal, met getallen, digitale hulpmiddelen of bij besluitvorming in de maatschappij. De vraagstukken in de huidige maatschappij liggen in veel gevallen op het vlak van de natuurwetenschappen. Denk maar aan energie, verkeer, luchtkwaliteit, stikstof, bestrijdingsmiddelen, gezondheid, duurzame ontwikkeling,

gezondheidszorg, enzovoort. Dan volstaat het niet om alleen aan basisvaardigheden te werken, er is ook inhoudelijke betekenis nodig. In NVOX is daar geregeld over te lezen. Correct gebruik van vakinhoudelijke begrippen moeten we in de bètalessen aanleren, dat zullen de collega's bij de talen niet voor ons doen. Maar hoe werk je als docent in een bètavak aan taalvaardigheid? In de NVON is initiatief genomen voor een kennisbasis om (aanstaande) docenten te helpen om taalvaardigheid in hun bètalessen te ontwikkelen. Als dit de hele lijn van basisonderwijs naar beroeps- en universitair onderwijs beschrijft, draagt het bij aan een doorgaande kennisopbouw, omdat we dan goed weten welke kapstokken we kunnen inzetten. Goed lezen! Ik ben benieuwd naar reacties; onder de eerste tien die ik ontvang verloot ik een cadeaubon. Zo'n kennisbasis willen we ook voor rekenvaardigheid, digitale vaardigheden en burgerschapsvorming bij bètavakken realiseren.

Jan Jaap Wietsma
Voorzitter NVON
Reacties naar: j.j.wietsma@nvon.nl